

UPRAVLJANJE DEVIZNIM RIZIKOM NA PRIMERU STAMBENIH KREDITA DENOMINIRANIH U ŠVAJCARSKIM FRANCIMA

Biljana Ružičić*

Univerzitet Singidunum, Danijelova 32, Beograd, Srbija

Apstrakt:

Jačanje švajcarskog franka imalo je negativan uticaj na ekonomski razvoj u svim zemljama koje su zadužene u švajcarskim francima, a naročito u Srbiji i zemljama u regionu. Narodna banka Srbije uvela je četiri mere za olakšavanje otplate kredita u švajcarskim francima, ali je odziv stanovništva poprilično slab, s obzirom na to da te mere ne daju rezultate kao u drugim zemaljama u regionu. U radu se daju odgovori na goruća pitanja: Zbog čega te mere nemaju isti efekat kao u drugim zemalja u regonu? Da li postoji neko rešenje je za dužnike koji su zaduženi u švajcarskim francima? Da li je valutni paritet (EUR/CHF) jedini razlog porasta mesečnih rata kredita?

Ključne reči:

stambeni krediti,
kreditni rizik,
rešenje za CHF denominirane kredite.

1. UVOD

Upravljanje bankarskim rizikom je takav proces pri kojem se faktori rizika identifikuju, mere i kontrolišu. Zadatak banaka nije da izbegavaju rizik, već da istim profesionalno upravljaju. Bankarstvo je danas nauka i umetnost merenja i upravljanja rizicima u domenu kreditnih i investicionih aktivnosti u svrhu sticanja odgovarajućeg prinosa prilagođenog za rizik. Profesionalno upravljanje rizicima čak ne znači da banka bira isključivo aktivnosti koje sadrže niske rizike. Generalni cilj upravljanja bankarskim rizicima je optimiziranje odnosa između rizika i prinosa (Ljubić, 2013). Centralna institucija u Srbiji je Narodna banka Srbije (NBS) koja je odgovorna za stabilnost finansijskog sistema, kao i za zaštitu korisnika finansijskih usluga. NBS je 24.02.2015. godine donela Odluku o merama za očuvanje stabilnosti finansijskog sistema u vezi s kreditima indeksiranim u stranoj valuti. Ove mere nisu dale isti efekat kao kod drugih zemalja u regionu. U fokus analize ovog rada su stavljene stambeni krediti sa posebnim osvrtom na stambene kredite denominirane u švajcarskim francima u Srbiji. Takođe, u radu su prikazani pokazatelji deviznog rizika na bankarskom tržištu Srbije, gde krediti denominirani u švajcarskim francima ne predstavljaju sistemski rizik. Cilj istraživanja ukazuje na to da je stabilno devizno tržište neophodno u svakoj zemlji, jer bez stabilnog deviznog tržišta nema povezanosti domaće i svetske ekonomije, što je nezamislivo u procesu globaliza-

cije. Osnovna hipoteza rada je da jačanje švajcarskog franka tj. promene deviznog kursa u Srbiji nije jedini problem pri otplati stambenih kredita denominiranih u švajcarskim francima. Pored toga realne zarade su male, padaju iz godine u godinu i to je glavni problem, pored samog kursa. Korišćene metode u istraživanju su osnovne metode, analitičke i statističke metode: analize, apstrakcije, dedukacije, indukcije, specijalizacije i sinteza. Takođe su primenjene opšte naučne metode: hipotetičko-deduktivna i statistička. Tehnike prikupljanja podataka u ovom istraživanju su sekundarne tehnike sakupljanja podataka. Ostale metode i tehnike su prikupljanje podataka kroz analize sadržaja dokumenata i statističkih metoda. U izradi rada analiziraju se postojeći radovi i istraživanja koja se bave pitanjima vezana za problem stambenih kredita denominiranih u švajcarskim francima.

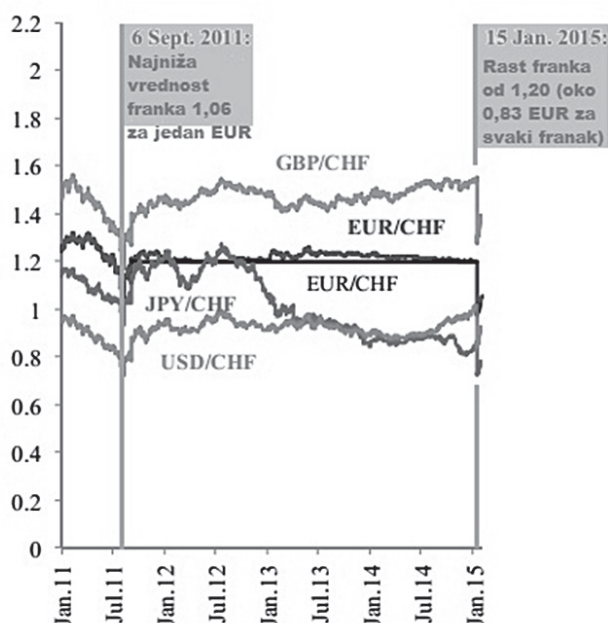
2. RAZLOG JAČANJA ŠVAJCARSKOG FRANKA

Centralna Banka Švajcarske je drugačija od drugih centralnih banaka, jer nije u vlasništvu švajcarske vlade, već je reč o akcionarskom društvu na berzi (među akcionarima su švajcarske administrativne oblasti (kantoni), kao i druga državna tela i pravna lica). Centralna banka plaća dividende svojim akcionarima u iznosu od 6% neto dobiti, kao i paušalnu naknadu lokalnim upravama. Banka je isplaćivala dividende svake godine, sve do 2013. godine, kada nije mogla da isplati dividende akcionarima. Razlog neisplaćenih dividendi

je kolaps cena zlata, koji je negativno uticao na rezerve zlata Centralne banke Švajcarske¹.

Centralna banka Švajcarske je vezala kurs nacionalne valute za evro referendumom iz 2009. godine. Ova odluka je dovela do drastičnog pada kursa franka, najstabilnije valute, u odnosu na dolar i evro. Više od tri godine stabilnosti između evra i švajcarskog franka dolazi do disharmonije valuta, kako je Švajcarska centralna banka napustila pokušaje da ograniči vrednosti svoje valute. Centralna banka Švajcarske 15.01.2015. ukida donju granicu deviznog kursa od 1,20 franaka za jedan evro, švajcarska valuta je ojačala za oko 15 odsto u odnosu na valutu EU. Na Grafikonu 1 prikazano je kretanje kursa EUR/CHF.

Grafikon 1. Kretanje kursa EUR/CHF

Izvor: www.bloomberg.com

Razlog napuštanja branjenja kursa je velika potražnja za frankom poslednjih meseci. Do povećane potražnje za frankom, najveći uticaj ima slabljenje evra u odnosu na sve ostale valute. Kako je frank praktično bio vezan za evro, zajedno s evrom je slabio i frank u odnosu na sve ostale valute. Mada, ekonomska situacija u Švajcarskoj je bila relativno dobra pa bi frank trebalo da jača. Zbog toga su mnogi investitori, špekulanti i fondovi proteklih meseci kupovali švajcarsku valutu i vršili pritisak na Švajcarsku centralnu banku. U kriznim situacijama ljudi se tradicionalno okreću zlatu, dolaru i najviše švajcarskoj valuti. Investitori su u poslednje vreme „okrenuli leđa” zlatu tako da je ono na sve manjoj ceni, a ulaganja u dolar i frank i dalje rastu.

Odluka Švajcarske centralne banke o napuštanju branjenja kursa imala je veliki uticaj na Srbiju, kao i mnoge zemlje u regionu. To najbolje može da se vidi na primeru stambenih kredita denominiranih u švajcarskim francima, kada su krediti mnogo skuplji oblik kreditiranja.

3. UPRAVLJANJE RIZIKOM NA PRIMERU STAMBENIH KREDITA DENOMINIRANIH U ŠVAJCARSKIM FRANCIMA

Kreditni denominirani u švajcarskim francima ne predstavljaju sistemski rizik. Ovi krediti drže mali udeo u BDP (1,8% u Srbiji, odnosno pet puta manja nego u Poljskoj i sedam puta niže nego u Mađarskoj)(NBS, 2015) i malo učešće u ukupnim kreditima u bilansima banaka (4,7%, dok Poljska i Mađarska izveštaju tri i pet puta više akcija respektivno).

Tabela 1. Neto pokazatelji deviznog rizika

	EUR	CHF	Ostale valute
I 2012	1,6	2,4	0,6
II 2012	5,8	2,7	0,7
III 2012	2,3	2	0,9
IV 2012	4,7	1,1	0,6
I 2103	2,5	0,8	2,7
II 2013	2,5	1,2	0,8
III 2013	2,2	1	1,04
IV 2013	2,5	2,2	1,7
I 2014	2,8	0,45	1,41
II 2014	6,56	0,87	1,93
III 2014	7,10	0,99	1,7
IV 2014	7,8	1,30	2,04
I 2015	10,4	1,44	3,04
II 2105	12,2	1,11	2,56

Izvor: NBS, 2015

Pokazatelj deviznog rizika bankarskog sektora u Srbiji na dan 31. decembar 2012. godine iznosio je 5,50% (28. septembar 2011: 5,65%), pri čemu za državne banke 13,6% (28. septembar 2012: 21,2%), privatne banke 9,8% (28. septembar 2012: 19,6%) i strane banke 2,7% (28. septembar 2012: 3,0%). Pokazatelj deviznog rizika bankarskog sektora na dan 31. decembra 2013. godine iznosio je 8,20%, Dok je za 2013. godinu pokazatelj deviznog rizika bankarskog sektora je na kraju juna iznosio 3,56%²¹ (31. marta 2013: 4,49%), pri čemu je za državne banke iznosio 8,2% (31. marta 2013: 11,9%), privatne banke 5,7% (marta 2013: 7,9%) i za strane banke 2,3% (marta 2013: 2,3%). Pokazatelj deviznog rizika bankarskog sektora 31. decembra 2014. iznosio je 7,49%, a u drugom tromesečju 2015. godine rizik je 4,61% (NBS, 2014). Na tabeli 1 pokazatelj rizika deviznog kursa za celokupan bankarski sektor u Srbiji (za period od 2012. do 2015. god.) se kretao između minimalnih 0,5% do maksimalnih 5,5%.

3.1. Pad zarada

Osnovni kriterijum koji fizičko lice mora zadovoljiti je adekvatnost *DTI* racia (*Debt to income*), koji predstavlja odnos kreditnih obaveza prema mesečnim prilivima. *DTI* racio u Srbiji varira od banke do banke u rasponu od 40% do 60%. Metodologija poslovnih banaka koja dozvoljava opterećenje

¹ Tokom 2014. godine dolazi do naglog pada zlata za oko 30% (što je prouzrokovalo gubitak od oko devet milijardi franaka). Nacionalne banke Švajcarske nije mogla da isplati dividende (prema članu 31 Zakona).

mesečnih primanja do čak 60% (bez uračunavanja minimalne potrošačke korpe ili bez ikakvog drugog ograničenja), može fizička lica sa nižim nivoom prihoda dovesti u situaciju da se samim odobrenjem kredita generišu finansijske poteškoće i otežana otplata (Ranisavljević & Hadžić, 2015). Jedan od primera je da korisnici bankarskih kredita opterećuju svoja mesečna primanja po gore pomenutom procentu, gde preostala sredstva za život neće biti dovoljna i dolazi do problema u otplati kredita. Jer se zaduženi opredeljuju za „preživljavanje”, a krediti dospevaju u docnju. Takođe, na rast NLP kredita veliki uticaj ima i pad zaposlenosti, prema zvaničnim podacima po populaciji od 15 - 64 godina stopa nezaposlenosti za I kvartal 2015. U Srbiji je iznosila 19,9%. Stagnacija i pad zarada utiču na otežanu otplatu kredita i samu kreditnu sposobnost korisnika kredita. Prema zvaničnim podacima prosečna zarada u Republici Srbiji isplaćena u junu 2014. godine manja je u odnosu na prosečnu zaradu iz juna 2015. godine nominalno 1,3%, a realno 3%.

3.2. Mere Narodne Banke Srbije za olakšavanje otplate stambenih kredita denominiranih u švajcarskim francima

Narodna banka Srbije (NBS), kao centralna institucija koja je odgovorna za stabilnost finansijskog sistema i zaštitu korisnika finansijskih usluga, donela je Odluku o merama za očuvanje stabilnosti finansijskog sistema u vezi s kreditima indeksiranim u stranoj valuti. Mere koja je NBS uvela za olakšavanje otplate kredita u švajcarskim francima kroz četiri modela (NBS, 2015):

1. konverzija kredita indeksiranog u švajcarskim francima u kredit indeksiran u evrima po kursu povoljnijem za 5%, uz dalju primenu kamatne stope koju banka primenjuje na kredite indeksirane u evrima, uz dodatnu mogućnost produženja roka otplate kredita, u skladu sa zahtevom korisnika, najduže za pet godina;

2. konverzija kredita indeksiranog u švajcarskim francima u kredit indeksiran u evrima, uz snižavanje kamatne stope koju banka primenjuje na kredite indeksirane u evrima na godišnjem nivou za 1 procentni poen, pri čemu ne mora biti niža od 3%, takođe uz dodatnu mogućnost produženja roka otplate kredita, u skladu sa zahtevom korisnika, najduže za pet godina;
3. da kredit ostane indeksiran u švajcarskim francima, ali se kamatna stopa na godišnjem nivou snižava za 1 procentni poen, pri čemu ne mora biti niža od 3%, takođe, uz dodatnu mogućnost produženja roka otplate kredita, u skladu sa zahtevom korisnika, najduže za pet godina;
4. da kredit ostane indeksiran u švajcarskim francima, ali se iznos mesečne rate izražen u švajcarskim francima snižava za 20% ugovorenog iznosa u periodu od 36 meseci od dana zaključenja aneksa ugovora, a ukupan iznos za koji su mesečni anuiteti umanjeni otplaćuje se u 12 jednakih mesečnih rata nakon isteka prvobitnog roka dospeća kredita. Na potraživanja čija bi naplata bila odložena u skladu sa ovim modelom banka ne bi obračunavala niti naplaćivala kamatu (NBS, 2015).

Građani Srbije su pozivani od strane Narodne banke Srbije da izvrše konverziju kredita indeksiranih u francima u kredite indeksirane u evrima. Međutim, građani su se u izuzetno malom broju odazvali na te pozive. Ove mere nisu dale efekta kao ni kod drugih zemalja u regionu. Neki od razloga malog broja odziva stanovništva su zbog toga što prihvatanjem bilo kog od ovih modela korisnik kredita dobija samo neznatnu korist u vidu smanjenja mesečne obaveze za 2-3.000 dinara (podsećamo, rate od početka uvećane 2,5 puta). Drugo, konverzijom kredita u evro korisnik legalizuje banci uvećanu glavnice (primer: 70.000 CHF je 2008. bilo oko 43.000 evra. Danas korisnik duguje 60.000 CHF ili oko 58.000 evra, 15.000 evra više nego što je podigao) čime gubi pravo da u budućnosti proba da sudskim putem poništi ova-

Tabela 2. Pokazatelji bruto domaćeg proizvoda (BDP) i zarade u Srbiji za period od 2005. do 2015. godine

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	I 2015.
Realni rast BDP-a (u%) ¹	5.5	4.9	5.9	5.4	-3.1	0.6	1.4	-1.0	2.6	-1.8	-1.8
Potrošačke cene (u % u odnosu na isti mesec prethodne godine) ²	17,7	6,6	11,0	8,6	6,6	10,3	7,0	12,2	2,2	1,7	1,9
Devizne rezerve NBS (u mln evra)	4.922	9.020	9.634	8.162	10.602	10.002	12.058	10.915	11.189	9.907	10.515
Izvoz robe i usluga (u mln evra) ³	5.329	6.948	8.110	9.583	8.043	9.515	11.145	11.469	13.937	14.451	3.531
- stopa rasta u % u odnosu na prethodnu godinu	19,1	30,4	-	18,2	-16,1	18,3	17,1	2,9	21,5	3,7	6,9
Uvoz robe i usluga (u mln evra) ³	9.612	11.970	15.468	18.267	13.099	14.244	16.487	16.992	17.782	18.096	4.434
- stopa rasta u % u odnosu na prethodnu godinu	0,7	24,5	-	18,1	-28,3	8,7	15,7	3,1	4,7	1,8	7,1
Tekući račun platnog bilansa ³ (u mln evra)	-1.778	-2.356	-5.474	-7.126	-2.032	-2.037	-3.656	-3.671	-2.098	-1.985	-447
u % BDP-a	-8,4	-9,6	-18,6	-21,1	-6,6	-6,8	-10,9	-11,6	-6,1	-6,0	-6,2
Nezaposlenost po Anketi (u %)	20,8	20,9	18,1	13,6	16,1	19,2	23,0	23,9	22,1	18,9	19,2
Zarade (prosečne za period, u evrima)	209,7	260,0	347,1	400,5	337,4	330,1	372,5	364,5	388,6	379,3	344,0
Republički budžetski suficit/deficit (u % BDP-a) ⁴	0,5	-1,7	-1,6	-1,7	-3,2	-3,4	-4,0	-5,9	-5,2	-6,4	-2,4
Konsolidovani fiskalni rezultat (u % BDP-a) ⁴	1,2	-1,5	-1,9	-2,6	-4,4	-4,6	-4,8	-6,8	-5,5	-6,7	-2,4
Javni dug Republike Srbije (centralni nivo države u (u % BDP-a)	50,2	35,9	29,9	28,3	32,8	41,8	45,4	56,2	59,6	71,0	75,1
Kurs dinara pema evru (kraj perioda)	85,50	79,00	79,24	88,60	95,89	105,50	104,64	113,72	114,64	120,96	120,22

¹ u stalnim cenama prethodne godine.

² Cene na malo od 2006. godine.

³ Od 2007. podaci o izvozu i uvozu robe i usluga su usklađeni sa smernicama sadržanim u Priručniku za izradu platnog bilansa i međunarodne investicione pozicije br. 6 MMF-a (VRM 6). Podaci za 2005. i 2006. prikazani su prema prethodnoj metodologiji. Zbog prekida serije za 2007. stope rasta izvoza i uvoza robe i usluga nisu prikazane. Od 1. januara 2010. RZS registruje izvoz i uvoz prema opštem sistemu trgovine, koji predstavlja širi koncept i obuhvata svu robu koja ulazi na ekonomsku teritoriju zemlje ili je napušta, sa izuzetkom robe koja je u tranzitu. Uporedive podatke RZS je objavio za 2007., 2008. i 2009. godinu. Prethodne godine su date prema specijalnom sistemu trgovine. Razmena s Crnom Gorom registrovana je prema pripadajućim transakcijama od 2003. godine.

⁴ Konsolidovani (od 2005.) i republički (od 2008.) deficit uključuju plaćanje aktiviranih garancija, dokapitalizacije banaka i preuzimanju duga, prema metodologiji MMF-a.

Izvor: Republički zavod za statistiku, Ministarstvo finansija i Narodna banka Srbije.

ko štetan ugovor ili ga bar smanji na realnu vrednost. U ovom slučaju postoje i dodatni troškovi notara i katastra, koji nisu zanemarljivi (nekoliko stotina evra) za već finansijski uništene korisnike ovih kredita. Još jedna bitna okolnost je što se u slučaju konverzije kredita u evro, kamata obračunava od početka (povećava se udeo kamate u jednom anuitetu) i na uvećanu glavnici, što znači da će korisnika taj novi kredit opet na kraju koštati mnogo više nego da je ostao u postojećem. Ove mere nisu dale efekta kao i kod drugih zemalja u regionu².

ZAKLJUČAK

U bankarskom sektoru Srbije zaključno sa 30. junom 2015. godine je postojalo oko 21.000 stambenih kredita indeksiranih u švajcarskim francima, od toga je oko 1.700 korisnika švajcarskih kredita, podnelo zahtev za zaključenje aneksa ugovora o kreditu (po modelu koji su banke ponudile). Iz priloženih podataka Narodne Banke Srbije, više od 80% je onih koji su se odlučili za neko od rešenja tj. mera NBS-a, dok se ostatak zadužeh opredelio da svoje zajmove nastavi da otplaćuje u francima. Po ovoj računici oko 255 kredita je konvertovano u evro valutu. Dok zastupljenost pojedinačnih modela u izboru korisnika, najveće interesovanje klijenata je za treći model sa 54 odsto od ukupnog broja podnetih zahteva. Za četvrti model se opredelilo 31 odsto klijenata od ukupnog broja podnetih zahteva, koji zajedno čine više od četiri petine ukupnog broja realizovanih zahteva. Ostatak podnetih zahteva se odnosi na izbor prvog modela sa 10 odsto i drugog modela, na koji se odnosi svega pet odsto od podnetih zahteva.

Za rešenje problematičnih denominiranih stambenih kredita treba uzeti u obzir specifičnosti CHF-denominiranih kredita, kao i kredite uopšteno na srpskom tržištu uz kombinaciju:

- (i) princip slobodnog tržišta,
- (ii) podrške države za ranjive društvene grupe, i
- (iii) očuvanje mera NBS kroz svoje „pravne poslove” za očuvanje finansijske stabilnosti.

Realna rešenja su komplementarna i svaka banka može primeniti odgovarajuće rešenje koje je prilagođeno za svaki pojedinačni slučaj. Oni su jednako važni i za kredite u drugim valutama, koji mogu biti optimizovani od slučaja do slučaja. Jedno od rešenja bi moglo da bude i implementacija reprogramskog duga, sa dodatkom za naknadu štete od Vlade. Takvo rešenje bi bilo efikasno, što se može i zaključiti kroz ova četiri elementa: prvo i najvažnije, da će doprineti veći raspoloživi dohodak korisniku ove impletacije, uz povoljne efekte na potrošnju i ekonomski rast; drugo, ona predstavlja pristup tereta koj se može podeliti između poverilaca, dužnika i Vlade; treće, sprovođenje relevantnog zakona podrazumeva povoljne efekte i u pogledu upravljanja strukturnog viška likvidnosti u bankarskom sektoru; četvrto, mera je usmerena ka segmentu ugroženih dužnika, sa bruto

mesečnim primanjima do oko 50.000 dinara, s obzirom na visok stepen zaduženosti domaćinstava i njena neravnomernost u različitim grupama prihoda.

Takođe, promena deviznog kursa u Srbiji nije jedini problem pri otplati stambenih kredita denominiranih u švajcarskim francima. Veliki uticaj ima i pad zaposlenosti, prema zvaničnim podacima za populaciju od 15 do 64 godine stopa nezaposlenosti za I kvartal 2015. u Srbiji je iznosila 19,9%. Stagnacija i pad zarada utiču na otežanu otplatu kredita i samu kreditnu sposobnost korisnika kredita. Prema zvaničnim podacima prosečna zarada u Republici Srbiji isplaćena u junu 2014. godine manja je u odnosu na prosečnu zaradu iz juna 2015. godine nominalno 1,3%, a realno 3%.

LITERATURA

- Bird, M. (2015). *The Swiss franc is out of control*. Preuzeto 20. oktobra 2015. sa <http://uk.businessinsider.com/the-swiss-franc-is-rocketing-upwards-2015-1>
- Ivaniš, M. (2012). *Rizici u bankarsom poslovanju*. Pravno-Ekonomski pogledi, br. 3/2012. Preuzeto 5 maja 2015. sa http://www.pepogledi.org/Arhiva/2012_03/03%20Marko%20Ivanis%20-%20Rizici%20u%20bankarskom%20poslovanju.pdf
- Ljubić, M. (2013). *Upravljanje kamatnim i deviznim rizikom u bankarskom sektoru Republike Srbije*. 8. Naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem "KVALITET 2013", Neum, B&H, 06-08. juni 2013. Preuzeto 1. maja 2015. sa <http://www.quality.unze.ba/zbornici/QUALITY%202013/047-Q13-005.pdf>
- Narodna banka Srbije. (2014). *Analiza duga Republike Srbije-mart 2014*. Preuzeto 20. oktobra 2015. sa http://www.nbs.rs/internet/latinica/90/dug/dug_I_2014.pdf
- Narodna banka Srbije. (2015). *Bankarski sektor u Srbiji: Izveštaj za II tromesečje 2015. godine*. Preuzeto 5. maja 2015. sa http://www.nbs.rs/export/sites/default/internet/latinica/55/55_4/kvartalni_izvestaj_II_15.pdf
- Ranisavljević, D., & Hadžić, M. (2015). *Problematicni krediti stanovništva u Srbiji*. Međunarodna naučna konferencija iz oblasti informacionih tehnologija i savremenog poslovanja, str. 455-458. doi:10.15308/Synthesis-2015-455-458
- Roche, C. (2015). *The Swiss National Bank Is Different From Most Central Banks In One Critical Way*. Preuzeto 19. oktobra 2015. sa <http://www.businessinsider.com/the-swiss-national-bank-is-different-from-most-central-banks-in-one-critical-way-2015-1>
- Službeni glasnik RS. (2015). *Odluka o merama za očuvanje stabilnosti finansijskog sistema u vezi s kreditima indeksiranim u stranoj valuti*. Službeni glasnik Republike Srbije, br. 21/2015, 51/2015.
- Studer, J. (2014). *A year without dividends and profit distribution - what are the reasons?* Preuzeto 5. maja 2015. sa http://www.snb.ch/en/mmr/speeches/id/ref_20140425_stj/source/ref_20140425_stj.en.pdf
- Swiss Government. (2012). *Federal act on the Swiss National Bank*. Preuzeto 15. maja 2015. sa <https://www.admin.ch/opc/en/classified-compilation/20021117/index.html#a31>

2 Primer zemalja u regionu: Hrvatska je ovaj problem rešila tako što je po Zakonu o potrošačkom kreditiranju fiksirala kurs franka na 6,39 kuna u sledećih godinu dana, i to na teret finansijskih institucija. Mađarska, u kojoj je veliki broj kredita bio indeksiran u švajcarskoj valuti, više nema problem s ovim zajmovima, jer je vlada Viktora Orbana dužnicima omogućila da ih pretvore u forinte po nižem, povoljnijem kursu. Takođe u Poljskoj, Ministarstvo ekonomije predložilo je bankama da kupcima da mogućnost pretvaranja švajcarskih kredita u domaću valutu, po kursu koji je važio na dan aplikacije bez ikakvih dodatnih troškova.

FOREIGN EXCHANGE RISK MANAGEMENT ON THE EXAMPLE OF HOUSING LOANS DENOMINATED IN SWISS FRANCS

Abstract:

The strengthening of the Swiss franc has had adverse effects on the economy of all countries indebted in Swiss francs, especially in Serbia and the neighbouring countries. The National Bank of Serbia has introduced four models to facilitate loan repayment in CHF, but the response of the indebted citizens was weak since such measures did not produce the same results as in the neighbouring countries. The paper provides answers to the current, burning issues: Why such measures do not have the same effects as in other countries in the region? Is there any solution for debtors with loans in Swiss francs? Is the currency parity (EUR / CHF) the only reason for the increase in monthly loan instalments?

Key words:

housing loans,
credit risk,
solution for CHF - denominated
loans.